

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. Május 11.

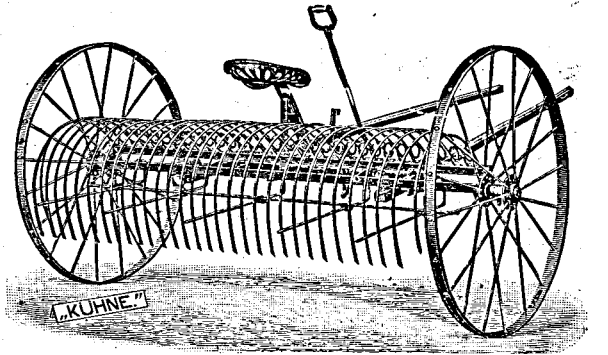
19 SZÁM.

Motorhajtású cséplőkészletek

elsőrendű kivitelben.

2012

Mindennemű egy- és többsoros kapálóeszközök, javított rendszerű, 1912' Osborne fűkaszalógépek, leg-tökéletesebb New-OSBORNE kévekötő-aratógépek, sortrágyázó „ROYALL DRILL vetőgépek“

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókok saját kezelésben: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

Beszerezhetők: „Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r. t.-nál **Mosonban.**

Eladó

Erdélyben 1100 katasztrális hold tagosított birtok

a vasuti főállomástól 28 kilométerre,
2922 a további részletek iránt értekezhetni

a Népbank részvénytársaságnál
Kolozsvárt, (Deák Ferenc-utca 35. sz.)

Gőzeke művelés

Compound, túlhevítő tizenöt atmoszférával a legváltozatosabb talajművelő eszközökkel felszerelt, különösen

kevés szén fogyasztó,
Heuke-féle 20 lóerős gőzszántókészlettel május, június, szeptember hónapokban, november közepétől december végéig 200 holdnál nagyobb területeken **bérszántást vállal.**

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma
u. p. Koncza. 2921

Omega-lánckut

a világ legjobb, legbiztosabb és legolcsóbb kut-szivattyúja, rendkívül sok vizet ad kis gyermek kezelheti, soha be nem fagy, soha nem romlik, mindenki felszerelheti és jó karban tarthatja. Árlap ingyen és bérmentve, Községi jegyzők honoráltatnak.

BÁRDOS és BRACHFELD
BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5/6 szám.
2890

Zsákot, Zsineget,

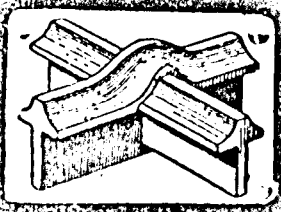
ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a
30 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. A Fischer-féle szőlőkötözőfonál jobb és olcsóbb, mint a raffia. — Pontos, szolid kiszolgálás. onyvakil: szőlő Intézet. — Tessék ajánlatot kérni.

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő
BUDAPEST

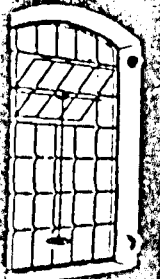
elefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-3
2278 **VII., Gizella-ut 15.**
(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Szab.

„Köpplinger“-rendszerű Idomvasablakok

a legjobbak és a legolcsóbbak
Egyedüli gyártója — ismeretessel és költségvetéssel díjtalanul szolgál
vaszerkezettől és idomvasablakig. Telefon 13-22
Lepter János Budapest, X., Asztalos Sándor-ut 16.

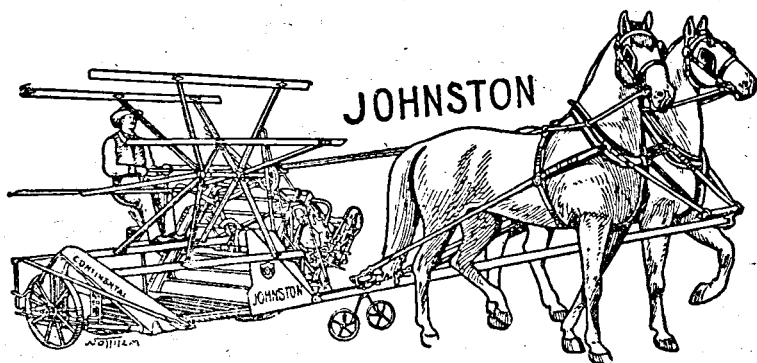
Az aratógép-technika legújabb vívmánya!

Az 1913. évi egyszerűsített és súlyban legkönnyebb eredeti amerikai

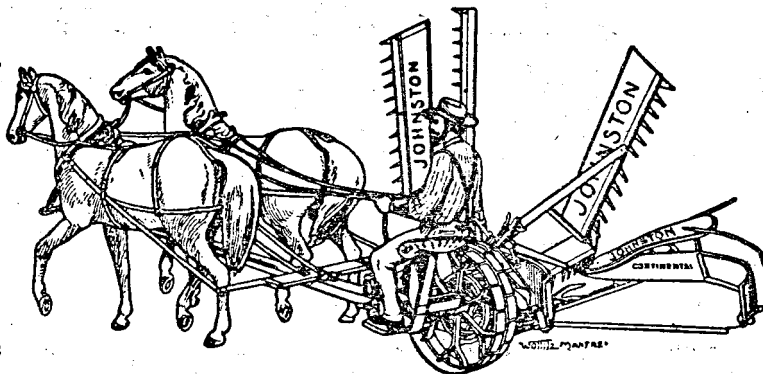
„JOHNSTON”

kévekötoző és marokrakó aratógégeink, fűkaszáloink és acélgereblyéink a világon a legjobbak!

A magyarországi viszonyoknak legjobban megfelelnek!

Gyarmányainkat egyszerű kezelés, szép munka és mindezekfelett tartósság jellemzik!!

Ábrás leirással és árajánlattal díjmentesen szolgál:

Bächer Rudolf — Melichár Ferenc

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

BUDAPEST, VI., Teréz-körut 26.

Állandó gépkiállításunkat kérjük megtekinteni!

Ujdonság!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2021 III

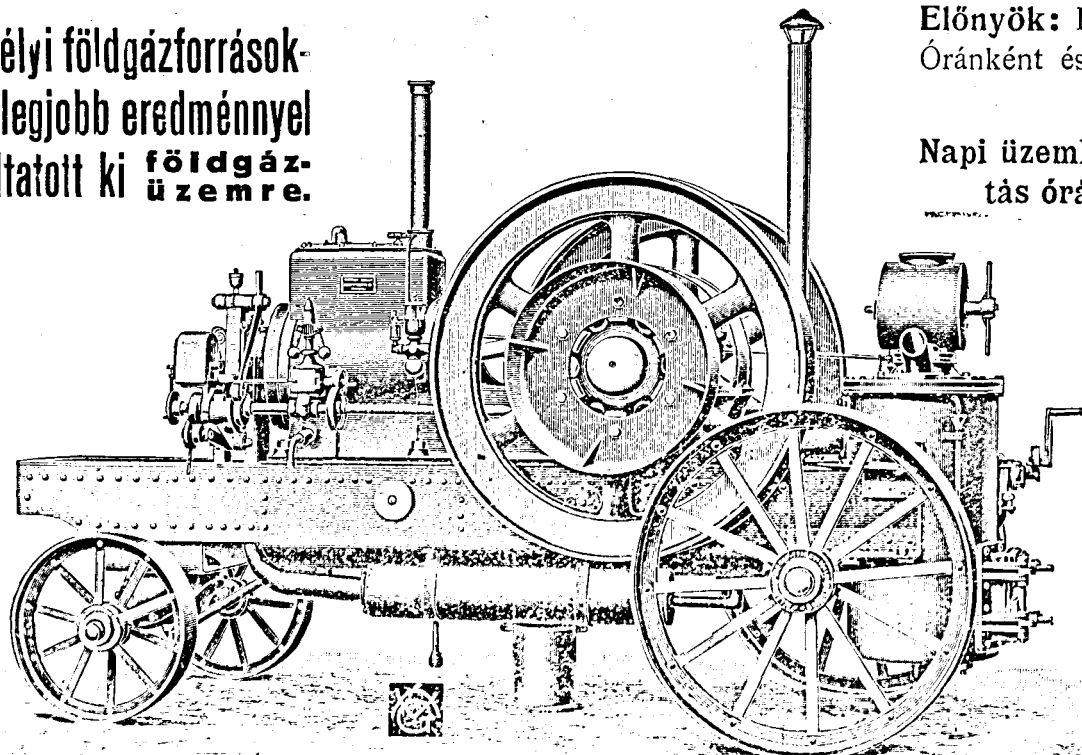
Szabadalom!

A magyar kir. államvasutak gépgyárának gyártmánya.

Mezőgazdasági és ipari célokra alkalmas **M. H.-jelü**

szab. szivógázlokomobil 6-50 eff. lóerőig.

Az erdélyi földgázforrásoknál a legjobb eredménnyel pröháltatott ki földgáz-üzemre.

Előnyök: Rendkívül csekély tüzelőanyag fogyasztás. Óránként és lóerőnként 450—480 gramm faszenet (kb. 5 fillér értékben) fogyaszt.

Napi üzemköltség kb. 5—6 korona. Hűtővízfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 5—6 liter.

Sokoldalú használhatóság.

Cséplőgépek és más gazdasági gépek, malmok és ipari telepek meghajtására egyaránt alkalmas.

Egyszerű szerkezet.

Könnyű kezelés. Zajtalan üzem. Robbanás és tűzveszély kizárva.

Hatósági tűzrendészeti szabályoknak nincs alávetve. Csekély helyszükséglet.

Bakokra helyezve stabilmotorként használható. A rendes szivógáztelepeknél alkalmazott csővezeték teljesen elmarad

Ájánlattal és felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körut 32. szám.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- Szemle, 213
- A szövethetetek. *Dr. Seyfried Károly*. 214
- Gazdasági gépek és eszközök becslése. 215

Vegyes közlemények:

- B magyar birtokpolitika feladatairól — Gazdasági testület gyűlése. — Magyar bortermelők közgyűlése. — Időjárás. — A választás-bonchidai cs. és kir. katonai csikótelepen. 216

Hirdetések.

Szemle.

Hivatalos mezőgazdasági jelentések. — A szeszkartell bajai. — Erélyes rendelet az arankairtásról.

A földmivvelésügyi miniszterium legutóbb háromrendbeli jelentést tett közzé és pedig 1. a mezőgazdasági helyzetről, 2. a tavalyi termésről és 3. a szőlők állapójáról.

1. A mezőgazdasági helyzetről szóló jelentés szerint a tavaszi kalászosok közül a korán vetettek szépen kikelték s az április első felében járt fagyok és havazások által okozott károkat az utóbbi kedvező meleg időjárás folytán nagyjára már teljesen kiheverték. A későn vetettek legnagyobb része már szintén kikelt, de a száraz meleg időben nem mindenütt fejlődött kielégítően. Az őszi búzáknál különösen a korán vetettek, általában jól állanak, szép bokrosak és erőteljesek. A későn vetettek ellenben gyengék sok helyen ritkák és az utóbbi nagy melegben hirtelen megnyultak, minélfogva vékony száluak s nem elég bokrosak. Az őszi rozsvetések többet szenvedtek az április első felében járt kedvezőtlen időjárástól, mint a búzáknál. Több helyen megsárgultak, más-hol hönnyomás alatt meghajolván, fejlődésükben visszamaradtak s így hosszabb idő alatt heverték ki a károsodást, mint a többi kalászosok. A tengeri vetése az ország nagy részében még folyik, a délebbi részeken már befejeztetett. Az igen korán vetett s még március végén, vagy április legelején kikelt tengeri néhol kifagyott, úgy, hogy ezen helyeken újra kel-

lett vetni. Az elmaradt őszi vetések pótlására folyó évben jóval nagyobb területen vetettek tengerit, mint más években szoktak és a múlt évi gyenge minőségű mag csiraképességében nem bízva, a gazdák a szokottnál sűrűbben vetettek. A burgonya korai fajtáinak ültetését legtöbb helyen bevégezték. A cukorrépa, még pedig a korán vetett, sok helyen elfagyott, úgy, hogy ki kellett szántani s újra vetni. A késői vetés a fagyok után szépen kikelt s a kedvező időben oly jól fejlődött hogy több helyen már sarabolják is. A szárazság folytán egyes helyeken nagyon elszaporodott földi bolha és répa-bogár kezdi pusztítani. A takarmányrépa többnyire szépen kikelt, de nagyon gazos. A komló-tövek az őszi és téli tulbó nedvesség következtében több helyen — különösen az erdélyi vármegyékben elpusztultak. A megmaradt tövek azonban erősek és mindenütt szépen kihajtottak. A mesterséges takarmányok sokat szenvedtek az áprilisi fagyoktól. A lóhere és lucerna az elfagyott leveleket és hajtásokat már túlnötte. A zabos bükköny szépen kikelt, a csalamádét pedig leginkább még csak most vetik. Mindenféle takarmánynak jó kiadós esőre volna szüksége. A réti jü növést az áprilisi fagyok nagyon visszavetették. Az ezek után következett meleg időre a rét szépen kizöldült. A legelők az áprilisi havazás és fagy után beállott kedvező időben szépen kizöldültek, úgy, hogy a jószág ismét kijár és kellő táplálékot talál rajtuk. A gyümölcsfák közül a koránvirágzó kajszinbarack, dió és mandula igen sok helyen a cseresznye és meggy pedig helyenkint teljesen elfagyott. Az alma, körte és szilva csak kis mértékben károsodott. Ez utóbbiak u. i. a hegyes vidékeken csak április második felében virágoztak s emiatt a fagytól alig szenvedtek.

Mindenféle terménynek meleg esőre volna szüksége. Az eső meg is jött a héten, a meleg azonban elmaradt. Reméljük azonban, hogy az elmaradt meleg a közelgő fagyos szentek ellensúlyozására rezerváltatott. A jelentés egyebekben kedvező színben tünteti fel a mezőgazdasági

helyzetet és a vetések állását. Egészen megfeledezett már az őszi gabonaneműek 20%-os területbeli hiányáról, pedig emlekeztetőül nem árt a tőzsdének, ha minél gyakrabban emlegetjük azt, nehogy késő legyen majd az ébredés aratás idején. A tőzsde figyelmét különben most csaknem teljes mértékben Skutari költötte le. A spekuláció résen állott és kb. egy kis csalódás érte, mikor a békés kibontakozás híre érkezett.

2. A jelentés második fejezetében Magyarország végleges terméseredményeit közli a miniszterium. Az adatokat a jelentéshez a m. kir. központi statisztikai hivatal gyűjtötte össze és vizsgálta felül. Eszerint Magyarország 1912. évi végleges terméseredménye a hat főterményből a következő:

Kenyér-növények:

	k. hold	átlag	métermázsa
Buza őszi	5.981.015	7.73	46,219.093
Buza tavaszi	171.180	5.57	953.415
Őszi és tavaszi	6,152.195	7.66	47,172.508
Rozs őszi	1,815.519	7.04	12,777.389
Rozs tavaszi	50.913	5.69	289.708
Őszi és tavaszi	1,866.432	7.00	13,067.097
Kétszeres	98.992	6.93	683.724

Egyéb gabonaneműek:

	k. hold	átlag	métermázsa
Árpa őszi	110.503	8.21	907.775
Árpa tavaszi	1,719.967	8.35	14,363.661
Őszi és tavaszi	1,830.470	8.34	15,271.436
Zab	1,738.983	6.41	11,142.977

Kapásnövények:

	k. hold	átlag	métermázsa
Tengeri	4,235.265	10.60	44,883.174
Burgonya	1,076.170	50.03	53,836.046

3. A jelentés harmadik része a szőlészeti és borászati felügyelők jelentéseit foglalja össze és az erdélyi kerületekre vonatkozólag a következőket közli: Nagyenyedi kerület (Alsó-Fehér, Hunyad és Szeben vármegye). Alsó-Fehér és Szeben vármegyében az áprilisi zord időjárás nem okozott kárt a szőlőkben.

Hunyad vármegyében a lapályban ültetett szőlőkben 50 százalék, míg a hegyi szőlőkben 20—25 százalék kár észlelhető. Dicsőszentmártoni kerület (Kisküküllő és Nagy-Küküllő vármegye). A szőlők most fakadnak. Az áprilisi kedvezőtlen időjárás az itteni szőlőkben kárt

A tengeri ültetésnél megbecsülhetetlen előnyöket biztosít a négyzetes ültetés!

A világhírű DEERE-féle tengeriültetőgépeket képviseli a

Magyar Mezőgazdák Szövetsége

2003

Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

nem okozott. *Marosvásárhelyi kerület* (Torda-Aranyos, Maros-Torda, Kolozs, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód vármegye.) A szőlők jól teleltek csak itt-ott található egy-egy romlott szem. A tavaszi fagy kárt nem okozott.

Néhány szeszipari spekuláns szeszkartellnek nevezett vállalkozását súlyos bajok fenyegetik a mezőgazdasági szeszfőzdek részéről. Az *északnyugati vármegyéék* mezőgazdasági szeszfőzői ugyanis részvénytársasági alapon Pozsonyban állítanak fel szeszfinomítót és erre vonatkozólag már a szükséges lépéseket megtették. Az *északkeleti vármegyéék* mezőgazdasági szeszfőzde tulajdonosai Miskolcon szándékoznak finomítót létesíteni és már itt is folynak az előmunkálatok. A *délkeleti vagyis az erdélyi vármegyéék* mezőgazdasági szeszkontingens tulajdonosait pedig most hívja fel a szeszkartell ellen való szervezkedésre az Erdélyi Gazdasági Egyesület. Az erdélyi szeszfőzde tulajdonosok legközelebről értekezletre gyűlnek egybe a szervezkedés módjainak megbeszélése céljából. A szervezkedés eredménye valószínűleg az lesz, hogy Erdélyben is állítanak fel részvénytársasági alapon egy szeszfinomítót. Mindezekon felül a mezőgazdasági szeszgyárosok között egyre jobban terjed az a mozgalom, hogy bojkottálják a kartellhez tartozó szeszgyárakat. E helyen is kérjük az erdélyi szeszkontingens tulajdonosokat, sziveskedjenek lakhelyüket az E. G. E. titkári hivatalával (Kolozsvár, Attila-u. 10.) mielőbb közölni.

Magyarországon másfél évtized óta folyik a hivatalos harc a káros élősdi növény, az aranka ellen. Az irtás érdekében kiadott hivatalos rendeleteknek azonban a gazdák csak nagyon felületesen feleltek meg és a földművelésügyi miniszter úgy a gazdasági tudósítók jelentéséből, mint a magkereskedők állandó panazaiból meggyőződött arról, hogy erélyesebb rendszabályokra és ellenőrzésre van szükség. A panaszok szerint a lóhere- és lucernamag tele van arankamaggal s a külföld előtt, ahoya szállítják, a magyar piac hitelét veszti. Az élősdi növény elterjedése emellett pusztulással fenyegeti a lóheréket és lucernákat, aminek az állattenyésztésre is káros hatása van. A miniszter most úgy rendelkezett, hogy az arankairtásra vonatkozó rendeletet a községekben többször ki kell hirdetni és a mulasztókkal szemben a legerélyesebben kell eljárni. Kihágás miatt megindítják ellenük az el-

járást és a legsúlyosabb büntetéseket alkalmazzák. Azoknak a gazdáknak terhére pedig, akik a kitűzött határidőig el nem végzik az arankairtást, az előjáróság fogja a munkákat elvégeztetni. A rendeletnek kihirdetésétől számított hat héten belül kell érvényt szerezni.

A szövetkezetek.

Irta:

— és az E. G. E. március 28., 29., 30.-i szociális tanfolyamán előadta —
Dr. Seyfried Károly.

III.

Hazánkban ennek szolgálatában legelső helyen a Mezőgazdák szövetkezete áll. Ez szoros értelemben vett fogyasztási cikkek kivételével mindennemű mezőgazdasági cikkek beszerzésével és értékesítésével foglalkozik. Hasonló szervezettel bírnak még: a Székely gazdák szövetkezete, a Tiszavidéki gazdák szövetkezete és több más vidéki szövetkezet. A fogyasztási szövetkezetek között a Hangya érdemel nagyobb figyelmet, mely az országban ma már szerte elterjedt fogyasztási szövetkezetek központját képezi és mint ilyen azoknak legnagyobb propagálója is. Sok vidéki fogyasztási szövetkezet üzemkellékeket is hoz forgalomba.

Az *áruraktár szövetkezetek* nagyobb tárházakat létesítenek, amelyekbe a tagok a termelt gabonájukat, repcéjüket és here magvaikat elhelyezhetik és ott okoszerű kezelés mellett az eladásig megőrzik. Jelenőségük különösen azáltal tűnik ki, hogy a termelő akkor adja el terményeit, amikor azoknak kedvező ára van, hogy az elhelyezett terményre kölcsönt kap a gazda és hogy az a technika legújabb vívmányai alapján készült tisztító gépek segítségével piac képes állapotba lesz hozva és hogy az így összekevert termény egyöntetű áruvá válik és nagyobb tömegben a közvetítő kereskedelemtől emancipálva, kedvezőbbben adható el, mint kis mennyiségben.

Azonban a termények árának ilyen uton való emelése csak akkor volna elérhető, ha igen nagy tömegek helyeztetnének el ilyen raktárakban; ez pedig csak úgy lehetséges, ha a szövetkezeti áruraktárak egy egész országot hálóznak be.

Hátrányuk, hogy oly vidékeken, ahol sokféle fajtájú és minőségű terményt termelnek, nehéz egyöntetű árut összekeverni és lehetetlen egyöntetű árt megállapítani. Éppen azért ma már a legtöbb ilyen szövetkezet maga megveszi a terményt és azt a legjobb ár bevétele után saját maga értékesíti. Ehhez természetesen kel-

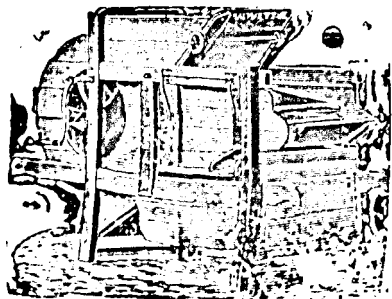
ő kereskedelmi ismeretekkel és gyakorlattal bíró vezetőség kívánatik, annál inkább, hogy az ilyen spekuláció nagy rizikóval jár.

Néha a szövetkezetek ilyen spekulációra nem tagoktól is vásárolnak terményt, ami azonban nem helyeselhető, mert az ilyen szövetkezetek rendszerint államsegélyben részesülnek, melynek spekulatív célokra való felhasználása egyáltalában nem helyénvaló. Az is egyik baj, hogyha a tagok a kereskedőtől néhány fillérrel többet kapnak a terményért mint amennyit az áruraktár fizet, nem viszik azt oda, különösen, ahol a szövetkezeti eszme még kellőleg át nem hatotta a népszépet.

Az áruraktár szövetkezetek eredete az Egyesült Államokba vezethető vissza, ahol ma már igen nagy elterjedtségnek örvend. Németországban is elég szép eredményeket értek el, de csak az egyes államok nagymérvű anyagi támogatása mellett; hasonlóképpen Ausztriában is. Hazánkban még csak a kezdet kezdetén vagyunk és a megalakult néhány szövetkezet mind államsegéllyel építette fel tárházát. A beraktározott terményre a hitelszövetkezetek nyújtanak hitelt. Sajnos, hogy majdnem valamennyi állandó válsággal küzd, melynek oka a szakképzett vezetőség hiányán kívül, főleg az a körülmény, hogy népünk még nincsen kellőleg megérve a szövetkezeti eszmére.

A *gyümölcs és zöldség értékesítő szövetkezetek* gyümölcs, aszalmányok, konzervek és gyümölcsbor készítésével és értékesítésével foglalkoznak. Az ilyen szövetkezetek feltétele, hogy egy bizonyos kerületen, környéken nagyobb tömegben egyforma gyümölcsöt és zöldséget termeljenek, mert csak így lehet a feldolgozáshoz szükséges tömeghez jutni, ami nélkül a vállalat nem igen tud prosperálni. Hogy ez igen nehéz feltétel, nem szorul bővebb fejtegetésre. Évtizedekre van szükség, hogy a kertészet és a mezőgazdasági fásítás ilyen irányba tereltesse.

Az Egyesült Államokban, Kanadában, Sveicban és Ausztria egyes tartományaiiban már régen rátértek az ilyen tömegtermelésre, úgy, hogy ott a gyümölcs és zöldség értékesítő szövetkezetek is már nagyobb tért hódítottak. Nálunk, bár több vidék van, ahol a gyümölcs és zöldség termelés terén bizonyos egyöntetűséget látunk (Kecskemét, Nagykőrös), ilyen irányú szövetkezetek nem igen vannak még. Vannak ugyan konzerv gyáraink, de ezek

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!!

Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden következményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról szíveskedjék nagyon érjogyzókat kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

a gazdáktól teljesen független részvénytársaságok.

A finomabb gyümölcs értékesítése nem tartozik ide, amennyiben az nagy gondozást és gyors szállítást igényel. Ennek az értékesítése inkább a kereskedők útján eszközölendő; a szövetkezetnek itt többnyire csak az a szerep jut, hogy az árakat illetőleg bizonyos összetartásra készítheti a gazdákat. Van ugyan kivétel, amidőn konzerv készítésre tud berendezkedni; de ekkor nagyobb befektetés kívánatik.

A pince szövetkezetek a termelt mustot vagy új bort átveszik, az okszerű borgazdaság követelményeinek megfelelő kezelésben fészesítik és nagyban eladják. Előnyük, hogy a gazdáknak nem kell pincékbe és hordókba nagyobb befektetéseket tenni; nem kell nekik szüret után, amikor pénzre szorulnak, a bort elpredálni, mert az elhelyezett borra kölcsönt nyerhetnek, továbbá, hogy a bor a legjobb árban értékesíthető. A palack érettségig való kezelés azonban már nem tartozik a szövetkezetek feladatához, mert az óriási befektetést és tőkét igényelne, ez már a nagy tőkékkel rendelkező kereskedőknek a dolga. Szóval a pinceszövetkezetek csak arra valók, hogy az őszi és téli nagy árdepressziót ellensúlyozzák. Sok szövetkezet kellő tőke hiánya miatt csak az értékesítésre szorítkozik. Feltétel itt is a tömegtermelés.

A legelső pinceszövetkezeteket a Rajna vidékén találjuk, a legtöbb azonban Franciaországban van. Magyarországon is van már néhány ilyen szövetkezet, de ezek kellő tőke hiánya és a lombard hitel szerveztlensége miatt, a legnagyobb mérvű állami támogatás mellett is csak szerény működést tudnak kifejtetni. A szövetkezetek hiányát pótolják némileg az országos minta pince és az állami borkraktárak. Utóbbiak éppen oly üzleti szervezettel bírnak, mint a szövetkezetek.

A tejszövetkezetek célja a gazdák által termelt tejel összegyűjteni és azt, ha a konjunkturák kedveznek, valamely városban nyers állapotban, vagy pedig városoktól távolabb fekvő helyeken vajnak, esetleg sajtnak feldolgozva, értékesíteni. Itt is bizonyos tömegtermelés kívánatik. Megfelelő állandó tejtermelés nélkül nem igen prosperálhat a szövetkezet: egyrészt, hogy nem győzi a kiadásokat, másrészt hogy csak úgy tud állandó vevőket szerezni, ha meghatározott mennyiségű terményt tud naponként szállítani. Némely szövetkezet a tojás értékesítését is felöleli.

A tejszövetkezetek vidéki központokat szoktak létesíteni: a nyers tejel értékesítők városi tejszarnokokat, a feldolgozó

szövetkezetek vaj és sajt központokat. Ez azért szükséges, hogy a versenyt kiküszöböljék és a terményeknek a lehető legjobb egységárt biztosítsák, de meg a nagyban való értékesítés sokkal biztosabb és kevesebb költséggel is jár.

(Folyt. köv.)

Gazdasági gépek és eszközök becsülése.*

Ezeket az u. n. holtleltárban tartják nyilván és ha nem is érték tekintetében, de darabszámra nézve lényeges alkatrészt képezik minden gazdaság felszerelésének. Az eleven-, a holt- és mezei-leltár értékbécslésére gyakran szokott sor kerülni, különösen bérletek átadása, birtokvételek, örökrészek kihatása és tüzkárbevételek alkalmával.

A gépek és eszközök leltárba vételénél a következő általános szempontokat tartják szem előtt:

Fejlettebb közgazdasági viszonyok között a gazdasági gépek és eszközök legnagyobb részét vétel útján szokták beszerezni, mert így megszerzésük rendszerint kevesebbe kerül, mintha azokat házilag állítottuk volna elő. Ilyenkor az illető gép v. eszköz vételéhez hozzászámítják még azon költségeket is, melyek annak a gazdasági területére való szállítása alkalmából felmerültek és a leltárba ezen magasabb érték kerül.

Házilag előállított gépek v. eszközöknel az anyagfelhasználás és munkadíj együttes értékét jegyezzük a leltárba.

Mindkét esetben tehát az ujkorabeli beszerzési költségek szerepelnek a leltárban.

Persze az egyes gépek és eszközök idővel elkopnak; a gyakori használatban levők, avagy az időjárás viszonyosságoknak kitéve előbb, mint azok, melyek kellő gondozás mellett a gépszinben tartatnak. Ezért becslések alkalmával minden egyes darabra nézve meg kell állapítanunk azon valószínű időtartamot, ameddig az illető gép v. eszköz — a karbantartás módját is figyelembe véve — egyáltalán használatban lenne tartható, valamint tájékozódni kell arra nézve is, hogy körülbelül még hány évig tudjuk azt a jövőben használni? Pl. ha egy gép használati éveinek számát 20 évre becsüljük és a viszonyok figyelembevételével úgy véljük, hogy az még 10 évig üzemben lenne tartható, akkor a gép jelenlegi értéke ujkorabeli értékének felére volna tehető.

Holtleltári tárgyak értékbécslésénél tehát az egyik döntő tényező mindig azon kérdés helyes megítélése, hogy még meddig képes az illető vagyontárgy hivatásának megfelelni?

A gépek óskavas v. lüzifaértéke, mellyel azok használatra alkalmatlanná válásuk idejében is megbírnak, inkább theoretikus, semmint gyakorlati értékű, mert hiszen ezen érték is a mindenkori becsértékben benne kell, hogy foglalassék.

* Szemelvény Stolp Ödön: „Jegyzetek a gyakorlati becsléstan köréből” című munkájából.

Az elhasználásból származó értékcsökkenésen kívül különösen nagyobb és bonyolultabb szerkezetű gépeknél még az u. n. elavulási értékcsökkenést; valamint a gazdasági gépipar folytonos tökéleteskedésének folyamán képező olcsóbb előállítási árakból kialakult versenytárgyakat is figyelembe kell vennünk.

Holtleltári tárgyak becsülésénél tehát sohasem szabad a leltárban szereplő ujkorabeli értékekből kiindulnunk, hanem mindenkor egy hasonló célra szolgáló gyártmánynak a becslés helyére vonatkoztatott jelenlegi beszerzési összköltségeit kell alapul vennünk.

Erre nézve mondja Aereboe:¹ «Es sind also nicht die «Pro»-duktionskosten, sondern die «Re»-produktionskosten der Taxe zugrunde zu legen».

Azon esetben, ha hasonló szerkezetű biró gyártmányok már egyáltalán nem lennének vásárolhatók, akkor becslések alkalmával az legyen a kérdés lényege, hogy az ily gép v. eszköz használata által mekkora beszerzési költségek mely időpontig lennének elodázhatók?

Mivel pedig a szerkezet elavulásából, valamint az esetleges árcsökkenésből származható értékvesztéseket eleve sohasem leszünk képesek pontosan megállapítani, azért leghelyesebb, ha a szerkezetbeli elavulást csakis azon gépekre nézve vesszük figyelembe, melyek előreláthatólag még huzamosabb használatra alkalmasak, mert a csak rövid ideig használható eszközökből ugyanis mindenkör a legújabb, legtökéletesebb gyártmányt szerezzük be.

Ha pedig új, tökéletesített szerkezetű gyártmányok feltételezett használata mellett oly előnyök származhatnának a gazdaságra nézve, hogy azok a hasonló célra szolgáló régi gépekbe fektetett tőke kamatait és fenntartási költségeit meghaladják, akkor leghelyesebb azokat oly árban felbecsülni, mint amennyit azok eladása révén bevenni remélünk, mert üzemi szempontok az ily gépek további használatát amugy sem indokolják és így azok értéke a bennük foglalt óskavas értékére redukálódna.

Ezen szempontok figyelembevételével tehát a becslést a következőképen kell eszközölnünk: Legelső sorban is az egész holtleltári felszerelést 2 részre osztjuk, még pedig:

I. a nagyobb gépek csoportjára, melyekből rendszerint csak egy néhány szokott a gazdasági üzemekben alkalmaztatni és

II. az apróbb gépek és eszközök csoportjára, melyekből több egynemű, avagy legalább is értékre nézve hasonló vagyontárgy található a leltárban. Arra vonatkozólag persze részletes utasítás nem adható, hogy mely gépek sorolandók az I. és melyek a II-ik csoportba, mert pl. egy gazdasági nagy üzemben a lógereblyék, avagy a lókapák esetleg még a II-ik csoportba sorolhatók, holott ugyanezen gépek egy kiscgazdaság üzemében már rendkívüli tőkebefektetés jellegével is bírhatnak.

Becslések alkalmával azután mindég

¹Aereboe: Taxation von Landgutern u. Grundstücken Berlin 1912.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utólag

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

a II-ik csoporttal foglalkozunk előbb, még pedig olyformán, hogy a *rendszeres használatban* levő tárgyak darabszámát — akár régiak, akár pedig újak is legyenek azok — megállapítjuk.

Ezen célból már eleve elkészítünk egy füzetet, melybe beírjuk az egyes remélhetőleg előforduló tárgyak nevét és átlagos újkorabeli értékét a legutóbbi gépárjegyzékek adatainak figyelembevételével és ezen füzetrel kezünkben bejárjuk azon helyeket, ahol a holtleltári tárgyakat a becslés céljaira már megelőzőleg összehordattuk és nemenként csoportosítottuk. Ezután az irodába visszatérve, ott beszorozzuk az egyes darabszámokat azok átlagos értékével és ha a holtleltári tárgyak *közepes gondozásban* részesültek, akkor az így nyert *főösszezből 50%-ot*, ha pedig gondozásuk jobb vagy rosszabb volt, akkor a főösszezből megfelelően kevesebbet, illetve többet *vonunk le*.

Az így talált összeg képezné a II-ik csoportbeli tárgyak becsértékét.

Ezen eljárásunk a legtöbb esetben helyes eredményt fog szolgáltatni már csak azért is, mivel minden gazdaságban az ezen csoporthoz sorolható vagyontárgyak egyrésze már oly gyastra állapotban van, hogy csak éppen még használható, a zöme közepes használati állapottal bír és egy része még ugyanzólván teljesen új. Tehát az 50%-nyi értéklevonás a legtöbb esetben megfelelő lesz még az esetben is, ha valaki a kiselejtezés alá kerülő tárgyak ócskavas- és tüzfafaértékét a talált becsértékhez hozzá akarná adni, mert ezzel szemben viszont a szerkezet elavulásából származó értékesökkenést abból le kellene vonnia.

Persze nincsen szabály kivétel nélkül! Így pld. az esetben, ha az illető gazdaságban, ahol a becslést eszközölnünk kell, esetleg rövid idővel ezelőtt nagymérvű üzemátalakítások folytán sok új holtleltári tárgyat szereztek volna be, akkor természetesen 50 %-nál jóval kevesebbet szabadna csupán a talált főösszezből levonásba helyezni, avagy pedig ha nagyon lelkiismeretesen akarjuk a becslést eszközölni, akkor a leghelyesebb az egyes tárgyak darabszám rovata mellett 1—5-ig terjedő osztályzati jegyeket alkalmazni, amelyek értelme a következő lehetne:

Az 1-el jelzett darabszámoknál az egységárak 90 %-át, a 2-vel jelzett darabszámoknál az egységárak 70 %-át, a 3-al jelzett darabszámoknál az egységárak 50 %-át, a 4-el jelzett darabszámoknál az egységárak 30 %-át, és az 5-el jelzett darabszámoknál az egységárak 10 %-át helyezzük a becsérték rovataiba és ezen sivat főösszege adná az ide sorolt vagyontárgyak becsértékét.

Ezen becslési eljárás, amellet, hogy megfelelően pontos eredményt szolgáltat, még azon előnnyel is bír, hogy segédezők igénybevétele mellett eszközölhető, kik esetleg a darabszám felvételt, az egységáraknak az árjegyzékekből való kiírását és a beszorzást is eszközölhelik.

A becslőnek így csupán az egységárak esetleges helyesbítésével és a számítás helyességének ellenőrzésével kellene foglalkoznia. A leltárfelvétel megkönnyítése céljából.

A becslési alkalmával használt füzet szövegi részét olymódon írjuk elő, hogy az egyes leltári tárgyak nevei lehetőleg azok szokásos raktározási helyei szerint legyenek csoportosítva. Ezen eljárás segítségével sok ide-oda való menéstől, vagyis idővesztéségből mentesíthetjük magunkat.

Ami már most az I csoportot, tehát

a nagyobb gépeket és gépi berendezéseket illeti, ezeket feltétlenül egyenként kell felbecsülni, még pedig olyformán, hogy beszerzési érték, letelt és még előrelátható használati évek száma, valamint a szerkezetbeli elavulási értékvesztés külön-külön megállapítandó. Iparági berendezések becslésénél még külön szakértők alkalmazása is indokolt.

Ezekben jeleztem volna Laur, Wolfer, Dieterichs és Aereboe művei alapján azon modern becslési irányelveket, melyek a holtleltári vagyontárgyak becslése alkalmával követendőek lennének, ekkor azonban nélkülözne az összefoglaló befejezést, ha — ámbár csak néhány sorban is — nem foglalkoznám ama különbségekkel, melyek a holtleltári tárgyak becslési célja szerint az eljárás módjára nézve szokásosak.

Így pld. *bérléttáadások vagy átvételek alkalmával* lényegileg a holt és eleven leltárnak a bérlési szerződés keretei között végbemenő eladásáról van szó. A szerződés idevonatkozó pontjára azért van szükség, mert ezen eladási ügyletnek feltétlenül meg kell történnie, tehát nem függhet a két fél tetszésétől. Az árak megállapítását tehát úgy a vevő, valamint az eladó hatásköre alól ki kellett vonni és ezért az ily esetben történő becslés mindenkor a *részletekbe menő pontossággal eszközölnő*, mert sokszor a bérlő egész jövője ezen üzlet reális voltától függ.

Viszont egészen másképpen áll a dolog pld. *birtokvételek vagy eladások alkalmával*. Ekkor lényegileg az egész birtok értékének megállapításáról, tehát rendszerint nagy értékekről van szó, a miért is azon körülmény, hogy a II. csoport vagyontárgyait egyenkénti avagy átlagértékelés szerinti becslés alapján állapítottuk-e meg, nem játszik már oly jelentős szerepet.

A *tűzkárbiztosításhoz* szükségelt holtleltári becslésre nézve pedig azt jegyezhetjük meg, hogy ha a birtokos az ezen leltárhoz tartozó vagyontárgyait *azok jelenlegi értéke szerint* biztosítja, akkor esetleges tűzkár esetén a kártérítési összezből sohasem vehet magának annyi és olyan új vagyontárgyat mint a hány régi jelégett. Ily esetben pld. a bebiztosított és már régebben is használt 10 db. ekéje kártérítési összegért rendszerint legfeljebb 5 ugyanolyan újat lesz képes magának beszerezni, vagyis ha az illető gazda tökeszegény, akkor esetleges nagyobb tűzkár nagyon súlyos csapásként fog reá nehezedni.

Ha viszont *magasan biztosít* és a kárt neki biztosítási ajánlata alapján (lévesen) liquidálnák, akkor esetleg 10 régi ekéje helyett 10 újat vehetne magának. Az ilyen ajánlatnak már csak azért sem ülnek fel a biztosítási lársulatok, mert ezáltal a haszonlesési szándékból okozott tüzesetek száma óriási arányban emelkednék.

Elméleti alapon állva tehát azt kellene mondanunk, hogy minden gazda annyi tartaléklőkével bírjon, hogy netalán előforduló tűzkára esetén a használt állapotban levő leltári álladékaik ujakkal egyen képes feleszerelni. A gyakorlati életben persze ritka az olyan tüzeset, amikor egy gazdaság összes holtleltári felszerelése a tűz martalékaul esik, miért is a leghelyesebb, ha a biztosítás alapjául szolgáló ajánlatunkban mindég azon összeget szerepeltetjük, mely a biztosított vagyontárgyak jelenlegi értékét leginkább megközelíti.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A magyar birtokpolitika feladatairól.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztálya Zselénski Róbert gróf elnöklésével rendkívül látogatott ülést tartott, melyen Bethlen István gróf A magyar birtokpolitika Erdélyben követendő feladatairól tartott nagy figyelemmel hallgatott előadást.

Előadó számadatokkal bizonyítja, hogy a négy székely vármegyétől eltekintve, ahol mások a viszonyok, Erdély tizenegy vármegyéjében a magyarság megapadt és elhelyezkedése nemzeti szempontból igen kedvezőtlen. Ezen tizenegy vármegyében élő 416.000-nyi magyarságnak 11 százaléka a szabad királyi és rendezett tanácsú városokban él. A falusi lakosságnak csak 15 százaléka magyar. Ez is többnyire vagy nagyobb birtokos, vagy birtoktalan család, napzámos, zsellér és honorációr. A 207.000 birtokkal bíró 24 éven felüli férfilakosból 163.000 oláh, 24.000 szász nemzetiségű és csak 18.000 magyar, utóbbiak közé beleértve a közép- és nagybirtokosokat is. Az oláh nemzetiség ereje tehát az egységes tulnyomó számú parasztsztyályában rejlik. Bethlen gr. három főokra vezet vissza ezen birtokpusztulást. Egyik ok az örökösödésnél szokásban levő azon helytelen gyakorlatban rejlik, hogy a birtok természetben osztódik meg úgy, hogy a kisebb részirtokok nem képesek egy-egy műveltebb családot eltartani. További oka a tulhajtott parcellázási tevékenység, amely a birtok értékének diszparitására támaszkodik, a melylyel az egyfelől a nagyobb birtokos, másrészt a parasztbirtokos kezén bir. Harmadik oka a jelzáloghitelnek, de a a földbirtok hitelviszonyainak általában tapasztalható rendezetlensége.

A birtokpolitikának két fő célt kell Erdély ezen tizenegy vármegyéjében kitűzni. Az egyik cél a meglévő középirtokok megmentése, konzerválása lenne, a másik egy erőteljes, életképes magyar parasztsztyály teremtése a városok erősítésére, a magyar nyelvhatárok szélesítése a magyar nyelvszigetek összekapcsolása végett.

Előadása végén a következő határozati javaslatot ajánlotta elfogadásra:

Mondja ki az O. M. G. E. közgazdasági szakosztálya, hogy a földművelésügyi kormány birtokpolitikája által eddig igénybe vett eszközöket elégteleneknek tartja.

Azon keltős cél elérése végett, hogy t. i. a magyar közép- és nagyobb birtok Erdélyben birtokosaik kezén és hogy továbbá ugyanott egészséges, erőteljes magyar kisbirtokososztály megállhasson, a következő eszközök igénybevételel látja szükségesnek:

1. A középbirtokos osztály megmentése végett indítson a földművelési kormány az altruista bankkal együtt olyan akciót, amely a Poroszországban «Regulierungs-Verfahren» elnevezés alatt ismeretes birtokrendezési eljáráshoz hasonló és amely lényegében a birtokon levő terhek rendezése után a birtoknak telepes, vagy járadék-birtok formájában egy kézen való osztatlan megmaradását célozza.

2. Engedélyezze és segítse elő a földművelési kormány Erdélyben a közép- és nagyobb birtokon a birtokterhek rendezése után hitbizományok alapítását, amelyeknek kiterjedése azonban mezőgazdasági művelés alá vont területeken ezer kat. holdnál nagyobb nem lehet.

3. Amennyiben a kormány az ország sík vidékein állami alapítványú vagy más kötött forgalmu birtok eladását engedé-

lyezné, kösse ki, hogy az eladók a vétel-árból elsősorban Erdély azon vidékein vásároljanak nagyobb erdő- vagy letarolt erdőterületeket, a melyeknek megjelölése egy előzetes szaktanácskozás feladatát képezné.

III. Erdély mezőgazdasági művelés alá vont vidékein erőteljes magyar kisbirtokosztály fennállása biztosítandó. Ezen célból a telepítési politika teljes erővel újra felkarolandó.

1. E cél szolgálatába évenként legalább 10 millió korona vétessék fel az állami költségvetésbe.

2. A magánparcellázás Erdélyben előzetes állami engedélyezéstől tétessék függővé.

3. A székelyföld népfölöslegének irányítása, valamint az ott valóságos nemzeti veszélyké vált birtokelaprózás további megakadályozása végett téfessék lehetővé a Székelyföldön oly öröklési rend, amely a birtok egykézen maradását biztosítja és történetek egyuttal gondoskodás aziránt is, hogy az ősi birtokban nem maradó osztályos fél telepes birtokhoz juthasson.

4. Az altisztai kérdés oly módon szabályoztassék, hogy a továbbszolgáló altiszt pénzkielégítés és állásra való igény helyett telepes birtokkal jutalmazható legyen.

IV. Dolgoztasson ki a földművelésügyi kormány a megjelölt irányelvek alapján összes birtokpolitikai kérdéseket felölelő szerves törvényjavaslatot és terjessze azt sürgősen az országgyűlés elé.

Zselénszki Róbert gróf elnök mondott köszönetet, majd a javaslat IV-ik pontjához szólott hozzá.

Papp Géza báró orsz. képviselő, a «Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségé»-nek vezérigazgatója utal arra, hogy az intézet egy olyan programot öhajjt megvalósítani, mely a magyar birtokpolitikának határozott megvalósítása. Az intézet élete még rövid. Korai volna tapasztalatokról beszélni. Biztosítja az O. M. G. E.-t, hogy az altruista bank mindig tudni fogja kötelességét, valahányszor a magyarság érdekeiről lesz szó.

Sándor József, az E. M. K. E. főtitkára, az oláh pénzügyintézetek és az oláh társadalom törekvéseiről szólva, kifejti, hogy az altruista bank rendelkezésére bocsátott összeggel az erdélyi földbirtokpolitikát nem lehet megoldani.

Darányi Ignác hibáztatja, hogy a bank igazgatóságában egyetlen erdélyi sincs, majd figyelmezteti a szakosztályt a katonai költségek képviselőházi tárgyalásaira, midőn a pénzügyminiszter kijelentette, hogy e költségek következtében a nagy nemzeti célok nem fognak szenvedni. Kövessük a nagy nemzetek példáját, a kis pártoskodásokat, gyűlölködéseket, versengéseket feledjük el és csak a nagy nemzeti célokat és érdekeket tartjuk szem előtt e nagy feladatok megoldásánál.

Osztróuczky Miklós figyelmeztet arra, hogy azok a nemzetiségi veszélyek, melyek Erdélyben erős nemzeti birtokpolitikát tesznek szükségessé, az ország más vidékein, Turóc-, Liptó-, Árva- és Zólyommegyékben szintén megvannak. — Azokat a követeléseket, melyeket az előadó felállított, az ország egyéb nemzetiségi veszedelmeknek kitelt vidékeire is vonatkoztatni kell. A határozati javaslat ily irányu módosítását kívánja.

Lázár László a lehető legradikálisabb magyar nemzeti politikát kívánja a nemzetiségekkel szemben. A határozati javaslatot magáévá teszi.

Sághy Gyula országgyűlési képviselő, egyetemi tanár szintén állandó és erős nemzeti politikát kíván Erdély megmentése érdekében.

Több felszólalás után végül Bethlen István gróf válaszolt az egyes felszólá-

lásokra. Polemizál Papp Géza báróval. Értékesnek tartja Sándor József javaslatait és a maga részéről szintén fontosnak tartja, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezet nagyobb segítségével a hitelszövetkezeti mozgalom Erdélyre jobban kiterjesztessék és hogy a telepítéseknél tekintettel legyenek az Amerikából és Romániából visszavándorló szinmagyar elemekre, valamint hogy az O. M. G. E. az E. M. K. E.-vel karöltve fejtsen ki propagatív munkát az erdélyi magyarság érdekében. Sorra véve a többi felszólalásokat, a szakosztály Sághy Gyula ismételt megjegyzései után az eredeti határozati javaslatot a fenti kiegészítésekkel és Darányi Ignác módosításával egyhanguan elfogadta. A végig kitartó érdeklődéssel lefolyt gyűlés Bethlen István gróf lelkes ünneplésével ért véget.

— **Gazdatisztok gyűlése.** A Magyar Gazdatisztok és Erdőtisztok Országos Egyesülete most tartotta rendes évi közgyűlését, amelyen Nick Ede udvari tanácsos, koronauradalmi igazgató elnököl. A közgyűlési választmányi ülés előzte meg, melynek főbb tárgyát gazdatiszti özvegyek s elszegényedett gazdatisztok segélytérő folyamodványainak elintézése képezte. A közgyűlést Nick Ede rövid, élénk tetszéssel fogadott beszéddel nyitotta meg, amelyben visszaillesztést vetett az egyesület múlt évi munkásságára. Ezután Jeszenszky Pál ügyvezető igazgató terjesztette elő az egyesület lefolyt esztendei működéséről beszámoló jelentését. A jelentés mindenekelőtt kiemeli, hogy a válságos politikai, társadalmi és gazdasági viszonyok sok tekintetben bénítólag hatottak az egyesület munkásságára. Az állásközvetítés terén tapasztalható visszaélések meggátolása céljából az egyesület a vármegyei gazdasági egyesületek közreműködését kérte ki, amelyek tulnyomó nagy része örmel vállalkozott az állásközvetítésnél való közreműködésre. Megemlékezik a jelentés az egyesület három évtizeden át volt elnökének Bujanovics Sándornak érdemeiről, akinek arc-képét ünnepi közgyűlés keretében leplezték le. Elaggott gazdatisztok s gazdatiszti özvegyek részére az elmúlt év folyamán 3600 korona segélyt osztottak ki, ugyancsak több ösztön díjat gazdatiszti árvák részére. A közgyűlés az előterjesztett jelentést élénk helyesléssel fogadta és egyhangulag jóváhagyta. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint az egyesület vagyoni viszonyai kedvezők. Megállapították ezután a jövő évi költségvetést, majd az alapszabályszerint lejárt mandátumu választmányi tagokat újból megválasztották.

— **Magyar bortermelők közgyűlése.** A magyar királyi országos központi mintapince kezelésével megbízott Magyar Bortermelők Országos Szövetségének vasárnap délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését Hertelendy Ferenc főrendiházi tag elnöklésével. A közgyűlés jóváhagyta a bemutatott évi jelentést és számadásokat és úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadta a felmentvényt. Az igazgatóságba újból beválasztották a sorrendben kilépő Koppély Gézát. Egyidejűleg tartották közgyűlésüket a magyar kir. orsz. központi mintapincében képviselt termelők is Lónyay Tivadar dr. miniszteri tanácsos elnöklésével. Az évi jelentést, amely a mintapince 1912. évi működéséről számol be, jóváhagyólag tudomásul vették.

— **Időjárás.** Bizonyos félelemmel olvassuk az időjósok jóslatait a tavalyi esztendőben átélt változatos elemi csapások után — mindazáltal érdeklődéssel. A májusi esőről mondják azt merkántilistáink, hogy a borkabátosoknak elég egy jó májusi eső az üdvözléshez. Hogy mennyire nem elég, azt mindnyájan tudjuk. Az áprilisi végi május eleji meleg napok abnormitásuknál fogva, nem valami biztatók. A német időjósok fagyot is jósolnak e hóra, a magyar „Meteor“ időjós, bár a fagyos szentek idejére szintén hideget

jósol; fagyot szerencsére mégsem. Meteor szerint: „Május hava, melynek időjárása felett fontos a gazdasági termények hozamára nézve, első napjaiban szeles ugyan, de enyhe, sőt meleg jellegű időt ígér, melyet a 7-ik Szaturnusz együttállásából, hűvös, esetleg hideg jelleg fog megzavarni, fagypontra aligha kerül a hőmérséklet, kiadóbb csapadék 16. körül várható s 20-ikát követően ismét inkább a szárazabb jelleg van hivatva kifejlődni. 23-ika hűvös, vagy szeles jellegű időt hoz. Május vége szeles jelleggel fog záródni, amidőn ez alkalommal alacsonyabb hőmérséklet is érvényesülhet“. A jóslat első része beteljesült, reméljük hát, hogy inkább a magyar, mint a német időjós találta el az igazat és fagyunk nem lesz. A növényeket fejlődésükben a hideg május nagyon hátráltatja. Kolozsvárt május 9-én délbe csak +7° C volt.

Használjon szaggatás, fejfájás, oldalnyílás, hát- és derekfájdalmak ellen

Dr. **BOROVSKY**-féle kellemes szagu

BOROLINT.

Ára 80 fillér, próbátvev 50 fillér. Mosakodásra, szépitő és legjobb fertőtlenítő

BOROLIN-SZAPPANT.

Ára darabonként 30 és 80 fillér. Nyálkaoldásra, köhögés és rekedtség ellen

BOROLIN-CUKORKÁT

Ára csomagonként 20 és 40 fillér

Kapható mindenütt. — Kapható mindenütt.

— **A választ-bonchidai os. és kir. katonai osikótelepen** április 27-én tartották meg a «tenyésztők napja»-t. Ez alkalomra megjelentek: *Graefl Jenő, Béli Kálmán gr. Wesselényi Miklós báró, Bánffy Albert báró, Vas György gróf, ifj. Béli Kálmán gróf és Montbach Iván lovag.* Bemutásra kerültek a jelenlévő és más nagyobb tenyésztők menesciből vett lovak, a cs. és kir. lovaglótanárisokálkhoz a lovassághoz és a tüzérséghez beosztott pótllovak egy menes az előlegelőre szabadjárva eresztve, egy másik legeltetés közben és egy az istállóban. Délután tartatott meg a csikótelep altisztjeinek, csikósainak és az ugyanott lévő kincstári vadászlovaknak versenye.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FBLÉLŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONJA

A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H Á Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfial adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

Kitüntetések:

Arad	Pécs
Budapest	Pancsova
Belgrád	Szófia
Berlin	Szeged
Budapest	Szatmár
Győr	Szabadka
Lovrin	Temesvár
Lugos	Temesvár
Nagybecskerek	Veszprém
Nagyvárad	Wien
Pozsony	Zenta

Fajbaromfi!

Fajbaromfi!

Keltető tojások!

Reitter Oszkár

főkapitány fajbaromfi gazdaságában
Nagybecskereken kaphatók Angliából hozott telivér fajtisza, legelsőrendű hófehér Orpington, hófehér

Wiandotte (amerikai kitünő téli tojók). Sárga Orpington, fekete Langsán, kendermagos Plumot Rocks tyuktojások, valamint hófehér óriás pekingi kacsatorjások darabja **60 fillér.** 2914

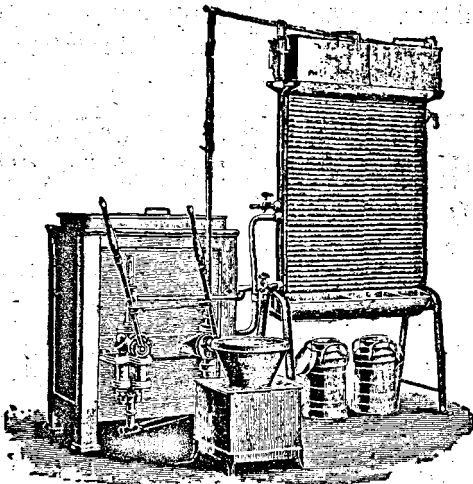
Csomagolás ingyenes.

Hazai és külföldi legelső és legnagyobb kitüntetések.

Allami nagy aranyérem.

AZ IDÉN VOLT JÉG!!

Ha szab. Isselhard-tejhűtőben

használja azt fel, nagy megtakarításokat ér el!
 Kérjen díjtalan felvilágosítást és ingyen árjegyzéket hazánk legelső tejjgazdasági gépgyárától:

**az Alfa-Separator r.-t.-tól,
 BUDAPEST, 56 E.**

Értesítő.

A kereskedelmi szokvány szerint vásároltatnak:

A nagyszebeni katonai élelmezési raktár részére 1100 q. Etesi zsugorodó kőszén.

A gyulafehérvári katonai élelmezési raktár részére 3200 m³ kemény tűzifa.
 3000 q. rostált nyers szén és
 750 q. kocka szén. 2923

A kolozsvári katonai élelmezési raktár részére 500 q. koks

Egy koronás bélyeggel ellátott eladási ajánlatok folyó év május 14-keig legkésőbb délelőtt 10 óráig a nagyszebeni cs. és kir. hadtest hadbiztosságához benyújtandók.

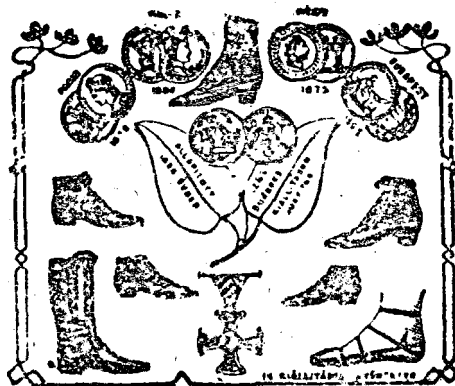
A közelebbi feltételek az előbb jelzett hivataloknál levő teljes tartalmu értesítésekben és szokványos füzetekben vannak foglalva, melyek ingyen kaphatók.

Nagyszeben, 1913. évi május hó 3-án.

Cs. és kir. 12. hadtest hadbiztossága.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.
 Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült **FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.**

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.
 Igazgatóság Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz.
 F. év novem. hó 1-től saját székházába, a Kálvin-térre helyezték át.

Biztosításokat elfogad tűz és jékkár ellen, ugyszint az emberéletére a legkülönbözőbb módoratok szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjaranyukban részesülnek.
 A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfolyóselelekből. közgyűlési határovat értelmében díjvisszatérítésben.
 Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítás al minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.—	K
Tartalékok	3,357.603.—	"
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tükárokkban	10,744.000.—	"
jékkárokkban	5,042.000.—	"
Biztosított érték tüzhben 1912. évben	880,000.000.—	"
jégben 1912. évben	63,000.000.—	"
Élelmezési állomány	15,240.080.—	"

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társítottéménye a **GONDVISELÉS Országos Központi Segélyező Társulat** utján 10 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leánykikészítési (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jókonyeclu működésel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2.08

Orpington fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok eladó.

Erzsébet-t út 13. szám.

A KOLOZSVARI TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzüintézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjal 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kama-

tozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámitol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapirokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapirokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl. Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

Értesítés

a tüzelőanyag bérleti szállítására vonatkozólag a következő állomásokban.

Nagyszeben	beszállásolt katonaság részére 1913. november 1-től 1914. október 31-ig. A Z A J Á N I A T I T Á R G Y A L Á S O K .	a cs. és kir. 12 hadtest hadbiztosságánál.	Nagyszebenben	1913. május hó	19-kén
Fogaras		a cs. és kir. katonai élelmezési fiókraktárnál.	Brassóban		28-kán
Orlát		a cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál.	Gyulafehérvárt		16-kán
Székelyudvarhely			Kolozsvárt		27-kén
Medgyes					
Nagydisznód-Heltau					
Brassó					
Höltővény-Helsdorf					
Feketehalom Zeiden					
Keresztényfalva-Neustadt					
Vidombák-Weidenbach					
Barczarozsnyó Rosenau					
Szászváros					
Erzsébetváros					
Szászsebes					
Abrudbánya					
Kolozsvár					
Marosvásárhely (sátor-táborral)					
Beszterce					

megtartatnak.

E tárgyalásokra érvényes feltételek a cs. és kir. katonai élelmezési raktároknál, Nagyszebenben, Gyulafehérvárt és Kolozsvárt és a fiókraktárnál Brassóban betekinthető hirdetményekben és feltételi füzetekben, — mely utóbbiak ingyen kaphatók — foglaltatnak.

Nagyszeben, 1913. évi május hó 3 kán.

2924

A cs. és kir. 12. hadtest hadbiztossága.

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet

Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8-ik szám.

Hatása biztos! Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak 2767 IV. BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

Szőlőoltványokat,

amerikai és európai sima és gyökeres szőlővesszőket, a legjobb bor és csemege fajtákban szolgál: 2904

RÓTH JÁNOS lekencei szőlőoltvány telepe.

Ugyanaz átvesz legelőnyösebb árban új szőlőtelepítéseket és szolgál nagyobb vevőinek ezen szakbavágó utmutatásokkal.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve.

Róth János, szőlőbirtokos, Lekence (Besztercemegye.)

ŐSZI TRÁGYÁZÁS! THOMASSALAK

A legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya! Óvakodjunk a hamisításoktól! Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és eredeti ólomzár van rajta.

Minden zsák tartalomjegyzékkel van ellátva!

Kalmár Vilmos

a Thomasphosphatfabriken Berlin, vezérképviselője BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49.

Különösen a jelenlegi RENDKIVÜLI OLCSÓ ÁRAKRA figyelmeztetjük a vásárlókat.

Eladó

120 darab harisfajta

mangalica malac

10 hetűsek.

Megtekinthetők: a mezőszengyeli tagban.

Értekezni lehet:

Szalma Sándor gústttel.

Balázstelkén.

2926

Özv. Báró Huszár Károlyné ABAFÁJAI BIRTOKA

Marostorda megyében Szászrégen vasuti állomástól 3-4 kilométernyire, áll körülbeül
755 kat. hold szántóból, 127 hold kaszálóból, 325 hold legelőből, 25 hold fásított
kaszálható részekből, összesen körülbelül 1232 holdból.

haszonbérbe kiadó

Bővebb felvilágosítással szolgál

Gróf NEMES JÁNOS ur. Ó Mélt. titkári hivatala, Kunhegyes.

2925

Hutter és Schrantz R.-T.

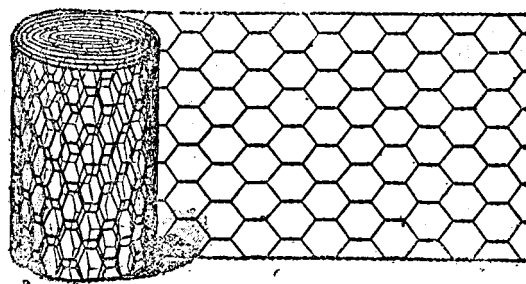
szitaáru- és nemezposztógyárak magyarországi telepe

BUDAPEST, X., Gyömrői-ut 80/21.

Ajánlja

**kész állapotban, tehát utólagosan tűzhorganyozással ellátott
többször csavart gépsodronyfonatait,**

**Kitűnő
horganyozás!**

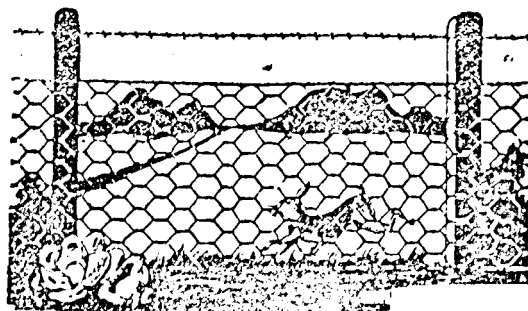

Olcsó árak!

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt! (Nem tévesztendő össze más fajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyű szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. — Továbbá gyártanak:

2911

Kerítésrácsok

kapuk és ajtók

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett.

Költségvetések és tervezetek díjtalanul.